

Prava oplemenjivača također obuhvaćaju:

Sakupljene materijale ili proizvode koju su direktno proizvedeni iz originalnog materijala za uzgoj (sjeme ili bilje), ako oplemenjivač nije imao mogućnost da ostvari svoja prava na sjemenski materijal zaštićene sorte

Sorte:

- izvedene, otkrivene ili razvijene iz zaštićene inicijalne sorte koja nije izvedena sorta,
- kada proizvodnja sjemenskog materijala zahtijeva ponovnu upotrebu zaštićene sorte

Sjemenski materijal ukrasnog bilja i voćaka, ukoliko se ponovo koristi u komercijalne svrhe kao:

- repromaterijal za razmnožavanje ukrasnog bilja, ili
- ubrane cvjetove, ili
- sjemenski materijal drveća, grmlja i višegodišnjeg bilja

Izuzeca oplemenjivačkog prava

Oplemenjivačko pravo se ne odnosi na:

1. korištenje zaštićenih sorti za privatne i nekomercijalne svrhe;
2. korištenje sorti za eksperimentalne svrhe;
3. korištenje sorti u svrhu oplemenjivanja drugih sorti.

EU-FITO-BiH

Ovaj projekat finansira Evropska unija

KONTAKT

Uprava BiH za zaštitu bilja

infouprava@uzzb.gov.ba

Maršala Tita 9a

71 000 Sarajevo, BiH

Tel: +387 (33) 290 700

Ovaj projekat finansira Evropska unija

"Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Ministarstva poljoprivrede, hrane i šumarstva (Italije) i Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije".

ZAŠTITA NOVIH SORTI prilika za oplemenjivače i uzgajivače u BiH

EU-FITO-BiH

"Dalje jačanje kapaciteta u fitosanitarnom sektoru iz oblasti sredstava za zaštitu bilja, zdravlja bilja, sjemena i sadnog materijala, uključujući fitosanitarne laboratorije i fitosanitarnu inspekciju"

Stvaranje novih sorti je aktivnost koja zahtijeva ulaganje ljudskih i finansijskih resursa na dugoročnoj osnovi. Zaista, za uzgoj nove sorte potrebno je od 10 do 25 godina oplemenjivanja i testiranja.

Prava oplemenjivača predstavljaju oblik intelektualnog vlasništva i uspostavljena su u cilju zaštite novih biljnih sorti, koja je slična kao kod zaštite softvera. Nosilac prava (obično je to oplemenjivač) ima isključivu nadležnost da koristi zaštićenu sortu i materijal za razmnožavanje takve sorte, za sljedeće svrhe:

- direktnu proizvodnju ili reprodukciju (razmnožavanje);
- uzgoj u cilju razmnožavanja;
- stavljanje na tržište;
- prodaju ili drugu vrsta marketinga;
- izvoz i uvoz;
- skladištenje za bilo koju spomenutu svrhu.

Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti (UPOV) je uspostavila sistem zaštite biljnih sorti. Članstvo određene države u UPOV-u zahtijeva uspostavu pravnog sistema koji štiti lokalne oplemenjivače i biljne sorte dobivene u drugim zemljama.

Korist sistema UPOV za zemlje članice UPOV-a

Međunarodno prihvaćeni sistem *sui generis*

Zaštita za oplemenjivače i druge članove UPOV-a

Saradnja i ispitivanje sorti

Više mogućnosti za domaće oplemenjivače

Povećana dostupnost novih sorti od domaćih i stranih oplemenjivača

Povećana dostupnost poboljšanih sorti za poljoprivrednike i uzgajivače

Pravne i tehničke smjernice

Prednosti sistema UPOV za oplemenjivače

Pravni osnov za dobijanje zarade od investicije

Osnova za nacionalni i međunarodni ugovor o licenciranju

Zaštita za oplemenjivače i na drugim teritorijama članica UPOV-a

Korist od prvog dana primjene i na drugim teritorijama članica UPOV-a

Jednostavna i usklađena primjena i postupak ispitivanja

Izuzeca oplemenjivača

Pravo na korištenje / razmnožavanje zaštićene sorte oplemenjivača može dati trećim osobama (npr. sjemenarskoj kompaniji, uzgajalištu), putem različitih pravnih oblika, uglavnom po **licenci**.

Ovo pravo treba dati u pisanom obliku i mora uključivati sporazum o naknadi za licencu (**plaćanje tantijema**).

Sljedeće koristi se mogu smatrati da su posljedica uvođenja zaštite biljnih sorti u zemlji koja postane članica UPOV-a

- povećan pristup stranim sortama/ klico-plazmama za oplemenjivače, poljoprivrednike i društvo;
- povećanje broja sorti poljoprivrednih kultura puštenih u promet, kako iz stranog tako i iz domaćeg sektora;
- poboljšana svojstva sorti koja su važna za poljoprivredu BiH, potrošače i druge krajnje korisnike.

